

ГІДНА ОПЛАТА ПРАЦІ ЯК СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Нежид Ю.С., здоб. третього (освітньо-наукового) рівня ВО
Науковий керівник – д-р екон. наук, доц. **С.І. Василюшин**
Державний біотехнологічний університет

На сьогодні важливою та актуальною проблемою сучасного менеджменту є регулювання зайнятості, зокрема розробка та реалізація організаційно-економічного механізму (ОЕМ) регулювання даної сфери виробничих відносин в аграрному секторі економіки. Процес регулювання зайнятості втілює в собі численні причинно-наслідкові зв'язки організаційного та економічного спрямування та базується на позиціях системного підходу, що дозволяє сформувати структурно-компонентний підхід для реалізації ОЕМ та дає змогу виокремити фактори впливу на зайнятість [1, с. 52]. Мотивація праці в аграрному секторі виступає важливим фактором регулювання зайнятості та посідає особливе місце в ефективному функціонуванні даного механізму.

Мотивацію праці можна охарактеризувати як усвідомлення на кожному рівні управління – важливості та необхідності здійснення дій, які будуть спрямовані на досягнення цілей, що дозволять задовольнити потреби та інтереси всіх груп стейкхолдерів. Основними мотивами зайнятості в аграрному секторі є: гідна оплата праці, задовільні умови праці, рівень соціальної відповідальності агробізнесу, можливість кар'єрного зростання, гарантія зайнятості, престижність аграрної праці. Відмітимо, що гідна оплата праці є домінантним фактором, що забезпечує формування тенденцій розвитку зайнятості населення, його добробуту та визначає вектор соціально-економічного розвитку країни.

На думку О. Шемякова гідна оплата праці забезпечує умови для попередження виникнення конфліктів у соціально-трудовій сфері між суб'єктами соціально-трудових відносин, поліпшує якість життя найманих працівників, сприяє розвитку людського потенціалу, необхідного для випуску якісної та конкурентоспроможної продукції [2].

Проаналізувавши структуру фонду оплати праці штатних працівників сільського господарства в Україні та Харківській області, виявлено значну розбалансованість складових фонду оплати праці, що є першопричиною до зменшення мотиваційної складової в процесі досягнення ефективних результатів діяльності. Частка основної

заробітної плати по Україні дорівнює 76,3 %, а по Харківській області – 82,5 %, частка додаткової заробітної плати на 4,7% нижче по області ніж в цілому по Україні. Водночас схожа динаміка простежується і щодо структури інших заохочувальних та компенсаційних виплат – на 1,5 % нижче рівня по Україні. Вважаємо, що в основу механізму регулювання зайнятості повинна бути закладена одна із складових, що визначає баланс структури фонду оплати праці, що базуватиметься на досвіді країн з розвинутою економікою, де додаткова заробітна плата виступає як ефективних засобом мотивації до продуктивної праці. Продуктивність праці є важливим показником, що дозволяє оцінити результативність праці та ефективність використання трудових ресурсів.

Також, в процесі аналізу було виявлено очевидну диспропорцію у розмірах заробітної плати за окремими галузями. Зокрема, у 2019 р. рівень оплати праці в сільському господарстві значно поступався показникам інших галузей. Він був нижчим порівняно з галуззю «інформація та телекомунікації» у два рази, «фінансовою та страховою діяльністю» – на 74,6 %, «будівництвом» – на 61,2 %, порівняно із середнім рівнем в економіці – на 13,8 %.

Таким чином, на сьогодні державна політика у сфері регулювання аграрної зайнятості повинна бути спрямована на: створення низки цільових програм розвитку зайнятості, які здатні мотивувати до зайнятості в аграрному секторі та будуть враховувати інтереси усіх суб'єктів й специфіку діяльності аграрних підприємств. Отже, забезпечення гідної оплати праці є фактором, що дозволить підвищити престижність аграрної праці та забезпечить ефективність реалізації організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки.

Інформаційні джерела:

1. Нежид Ю.С. Теоретико-методичні засади формування та реалізації організаційно-економічного механізму регулювання зайнятості в аграрному секторі економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 58. С. 49–55.
2. Шемяков О. Гідна оплата праці та її вплив на розвиток виробничої демократії. *Финансовый механизм решения глобальных проблем: предупреждение экономических кризисов*: матеріали наук.-практ. конф. 2012. [URL <http://www.confcontact.com/shemyakov.php>. (дата звернення 12.10.2021).